

30 Οκτωβρίου 2013

Βαθιές τομές χρειάζεται η Παιδεία

Επιστήμες / Νομική - Κοινωνία

Στράτος Θεοδοσίου, Καθηγητής Ιστορίας & Φιλοσοφίας της Αστρονομίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Εξορθολογισμός και ένωση τμημάτων χρειάζονται τα Πανεπιστήμιά μας, με σκοπό πιο δυναμική έρευνα και πιο σωστές σπουδές. Δάσκαλοι, καθηγητές Μέσης, Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης πρέπει επιτέλους να δουλέψουν όλοι σοβαρά και με πρόγραμμα.

AstroVox: Αν γινόσασταν υπουργός παιδείας, ποια θα ήταν τα πρώτα τρία πράγματα που θα αλλάζατε επειγόντως στην Ελλάδα του 2013;

Στράτος Θεοδοσίου:

1. Θα εφάρμοζα αμέσως το «Σχέδιο της Μπολόνια», αλλιώς θα βρεθούμε απομονωμένοι από τις υπόλοιπες προηγμένες ευρωπαϊκές χώρες.

Είναι γεγονός ότι έχουμε υπογράψει το «Σχέδιο ή Συνθήκη της Μπολόνια» και πρέπει να το εφαρμόσουμε άμεσα, πράγμα που το επισημαίνουν συνεχώς συνάδελφοι από το εξωτερικό στις εκεί συναντήσεις μας. Θα ζήταγα λοιπόν αμέσως από τους νεότερους πανεπιστημιακούς να απομονώσουν κάποιους γραφικούς με «ονοματεπώνυμο» που αντιδρούν συνεχώς στις αλλαγές. Ως Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Φυσικών έχω συναντηθεί με τον νυν υπουργό Παιδείας καθηγητή Κωνσταντίνο Αρβανιτόπουλο και του έχω πει ότι συμφωνώ με ορισμένες αλλαγές και επιλογές του στην Παιδεία, που θα δώσουν ώθηση και νέα πνοή στα Πανεπιστήμια. Εξορθολογισμός και ένωση τμημάτων με σκοπό πιο δυναμική έρευνα και πιο σωστές σπουδές. «Η ισχύς εν τη ενώσει!». Είναι δυνατόν

να «βγάζουμε» περισσότερους φυσικούς και μαθηματικούς από τη Μεγάλη Βρετανία και τις Η.Π.Α.; Τί θα τους κάνουμε; Πού θα τους απορροφήσουμε; Θα τους στέλνουμε έτοιμους σε άλλες χώρες; Ορθολογισμός στα διάφορα τμήματα, αξιολόγηση και παραγωγικότητα!

Θα σας μιλήσω με παραδείγματα από το Τμήμα Φυσικής που ισχύουν εν πολλοίς και στα υπόλοιπα πανεπιστημιακά τμήματα. Υπάρχουν κάποιοι «παρωχημένοι» συνάδελφοι στο Τμήμα Φυσικής στην Αθήνα, που δεν εφαρμόζουν ποτέ τον νόμο και στο όνομα του κάποιου δήθεν «εκδημοκρατισμού» (αχ αυτή η έννοια!) αντιδρούν έντονα σε κάθε νέα προσπάθεια για αλλαγή προς το καλύτερο. Ταυτόχρονα, θα ήθελα, αλλά δυστυχώς δεν γίνεται υπό τις παρούσες συνθήκες, να ανανεώνω το προσωπικό. Οι παλαιότεροι, με τις πελατειακές σχέσεις και τις ίντριγκες, ό,τι είχαν να δώσουν το έδωσαν. Αξιολόγηση λοιπόν συνεχώς και σε όλες τις βαθμίδες, το πρώτο όνομα στις εργασίες 40%, το δεύτερο 30% , το τρίτο 20%, το τέταρτο 10%, από εκεί και πέρα τίποτα! Κάποιοι καλύπτονται μέσα σε πολλά ονόματα συγγραφέων. Για παράδειγμα, υπάρχουν ονόματα ερευνητών-συγγραφέων σε ορισμένες εργασίες που καλύπτουν περισσότερο χώρο από την εργασία αυτή καθαυτή. Οι περισσότεροι «ηλικιωμένοι και παρωχημένοι» καθηγητές αντιδρούν λυσσαλέα, γιατί ο νέος νόμος γράφει για συνεχή αξιολόγηση κάθε πέντε χρόνια σε όλες τις βαθμίδες και αυτό δεν το θέλουν καθόλου. Και φυσικά δεν μπορούν να λάβουν τα «μηνύματα» των καιρών, δεν μπορούν να καταλάβουν τις νέες ιδέες. Πολλοί δεν «έχουν σηκώσει μολύβι», όπως λέω, τα πέντε τελευταία χρόνια. Δείτε τις ιστοσελίδες τους (αν βέβαια υπάρχουν) τίποτα! Δεν προσφέρουν πλέον γνώση και επιπλέον... ζητούν παράταση θητείας έως τα 70 τους... Έλεος! Είναι «κολλημένοι» ακόμα σε αυτά που έκαναν πριν 40 χρόνια στο διδακτορικό τους! Αλλαγή εδώ και τώρα και νέα πνοή στα Πανεπιστήμια!

Τελικά, θέλω να πω ότι η πρόοδος των επιστημών πολλές φορές εμποδίστηκε ουσιαστικά από την αρνητική προσέγγιση -προς κάθε τι νέο και καινούργιο- μερίδας πανεπιστημιακών δασκάλων. Έβλεπα και βλέπω μια μεγάλη δόση -ή ακόμα και υπερβολή- υπερσυντηρητισμού εκεί όπου δεν θα έπρεπε να υπάρχει..., δηλαδή στα Πανεπιστήμια - κατ' εξοχήν φορείς και «διαθέτες» των σύγχρονων επιστημονικών ιδεών.

Ο συντηρητισμός αυτός συνδεδεμένος σφιχτά με το παρελθόν, νομίζω ότι είναι διαλεκτικά ασυμβίβαστος με την «αύρα» που αποπνέει η κίνηση προς το νέο, το καινούργιο και το μελλοντικό. Οι αυθεντίες πολλές φορές μας απέδειξαν με τα λάθη τους ότι μάλλον εμπόδισαν παρά ωφέλησαν την πρόοδο της επιστήμης. Φυσικά και δεν είχε άδικο ο Μαξ Πλανκ, ο πατέρας των κβάντα, όταν έγραφε:

«Καμιά νέα επιστημονική θεωρία δεν θριάμβευσε επειδή κατάφερε να πείσει τους

αντιπάλους της κάνοντάς τους να δουν το φως της αλήθειας, αλλά μάλλον γιατί αυτοί που ήταν εναντίον της κάποια στιγμή πέθαναν, και μια νέα γενιά, περισσότερο εξοικειωμένη μαζί της μεγάλωσε και πήρε τα ηνία».

2. Θα εφάρμοζα ακόμα πιο αυστηρό νόμο για την Παιδεία που θεωρώ πως είναι το όχημα για την αναγέννηση έθνους και κράτους.

Πιστεύω ότι πρέπει επιτέλους να δουλέψουμε όλοι σοβαρά και με πρόγραμμα: Δάσκαλοι, καθηγητές Μέσης, Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης. Όχι «με τον πατριωτισμό των Ελλήνων», αλλά με Νόμο Πλαίσιο και με Κανονισμό Λειτουργίας. Είμαι 38 χρόνια στο Πανεπιστήμιο Αθηνών: Πού είναι ο Κανονισμός λειτουργίας του; Πού είναι οι υποχρεώσεις όλων των βαθμίδων Καθηγητών, των ΕΕΔΙΠ, των ΙΔΑΧ, του ΕΤΕΠ κ.ά.; Πώς θα σταματήσει η ασυδοσία των ανώτατων βαθμίδων, που εν γένει δεν τηρούν ποτέ τους νόμους και θεωρούν τους εαυτούς τους «ηγήτορες» των άλλων; Τα παραδείγματα πολλά και κατακριτέα: «Έκοψαν» με συνοπτικές διαδικασίες από την εκλογή τους ως καθηγητές στο Τμήμα Φυσικής όποιον διακρινόταν στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ακατάλληλοι ο Τομ Υψηλάντης, ο Πάνος Λιγομενίδης, ο Δημήτρης Νανόπουλος, ο Σταύρος Κατσανέβας και αναφέρω μόνο τις πιο κραυγαλέες περιπτώσεις..., που θριάμβευσαν σε ξένα ευρωπαϊκά και αμερικανικά πανεπιστήμια ή στη συνέχεια εκλέχτηκαν ακαδημαϊκοί!

Αλλά και οι φοιτητές μας, μόνο από καταλήψεις ήξεραν... και επιζητούσαν «νομή» στην εξουσία. Δεν έβλεπαν ή δεν ήθελαν να δουν σε ποια μαθήματα «λίμναζαν». Γιατί; Γιατί δεν ζητούσαν περισσότερη δουλειά, φροντιστήρια και εργαστήρια από τους καθηγητές τους για να μαθαίνουν καλύτερα. Γιατί δεν καταγγέλλουν, στον Πρόεδρο του Τμήματος, τους καθηγητές που βάζουν τέτοια θέματα που ούτε οι ίδιοι μπορούν να λύσουν; Είναι οι καθηγητές που έχουν προβλήματα με τον ίδιο τους τον εαυτό και ξεσπούν στους «αδύναμους» φοιτητές. Οι ίδιοι καθηγητές, ως «μαθητευόμενοι μάγοι», αντιδρούν σε κάθε προσπάθεια εισαγωγής μαθημάτων Ψυχολογίας, Φιλοσοφίας και Διδακτικής στο Τμήμα Φυσικής δηλώνοντας ότι «ο φυσικός αν ξέρει Φυσική τί τη χρειάζεται την Ψυχολογία και τη Διδακτική;», πολλοί δεν έχουν καταλάβει ότι οι καθηγητές απευθύνονται σε ψυχές που τις πληγώνουν ανεπανόρθωτα. Δείτε τον μέσο όρο αποφοίτησης στο Τμήμα Φυσικής, είναι δυνατόν; Έχει ξεπεράσει τα 8,2 έτη! Ποιος φταίει για αυτό; Μόνο οι φοιτητές; Όχι βέβαια, όλοι έχουμε το μερίδιό μας. Δεν πρέπει λοιπόν να κάνουμε την αυτοκριτική μας; Ζητούνται όμως από κανένα ευθύνες;

Τελικά, θα μου πείτε μου... «Τι ψάχνεις; ψύλλους στ' άχυρα;».

Προσωπικά πιστεύω ότι μέσω εκπαίδευσης, δηλαδή της «ΠΑΙΔΕΙΑΣ» θα αναδιπλωθούμε σαν έθνος και θα μεγαλοουργήσουμε. Κάθε «κατεργάρης» στον

πάγκο του. Όλοι θα δουλεύουμε για όλους και τα αποτελέσματα θα φαίνονται και θα ελέγχονται συνεχώς. Δεν είσαι ικανός για «ερευνητής» και «δάσκαλος» φύγε και κάνε κάτι άλλο, μην οχυρώνεσαι στη θέση σου λέγοντας ότι ήδη έχεις εκλεγεί και κριθεί. Επιμόρφωση συνεχής και τα Πανεπιστημιακά Τμήματα αυτόνομα. Οι παραγωγικές Σχολές που βγάζουν τους δάσκαλους και τους καθηγητές των σχολείων (παρά τις αντιδράσεις κάποιων «ξεπερασμένων» που βλέπουν τους φοιτητές μας σαν «εξισώσεις κβαντομηχανικής και σαν στοιχειώδη σωμάτια»), θα πρέπει στα Προγράμματα Σπουδών τους να έχουν μαθήματα Διδακτικής, Ψυχολογίας, Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης τους, γιατί κακά τα ψέματα μια Επιστήμη χωρίς τη γνώση της Ιστορίας της δεν έχει μέλλον και χωρίς τη γνώση της Φιλοσοφίας της δεν έχει ούτε όραμα. Έτσι, τίθενται και έτσι θα πρέπει να δομηθούν τα θεμέλια της επιστήμης μας!

3. Θα έκανα πρωτοπόρες κινήσεις, όπως άρση της μονιμότητας, αλλά και πρόταση για διαχωρισμό του (κομματικού) κράτους από τη δημόσια διοίκηση και την παιδεία.

Όλα αυτά βέβαια θα πρέπει να γίνουν από μια διακομματική επιτροπή Παιδείας και να ισχύουν για τουλάχιστον 20 χρόνια. Με διαφάνεια και με σωστή προσέγγιση σε όλες τις τάσεις. Πρέπει όμως και τα πολιτικά κόμματα να αφήσουν τις μικροπολιτικές τους και να πάρουν σοβαρά τα θέματα της Παιδείας, του Πολιτισμού και της Ιστορίας μας. Για παράδειγμα δεν είναι δυνατόν να μιλάμε και να γράφουμε για «συνωστισμό» στη Σμύρνη, όταν οι Σμυρνιοί παππούδες μου «έχασαν» παιδιά, γονείς, αδελφούς και αδελφές που ηθελημένα πνίγηκαν με το μωρό στην αγκαλιά τους για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων. Είπαμε να μη δηλητηριάζουμε τις σχέσεις των νέων με τους γείτονες λαούς, αλλά να ξεχνάμε και την ιστορία μας;... Ένα έθνος χωρίς μνήμη... είναι ένα έθνος που σβήνει.

Και όπως ανέφερα στην επικεφαλίδα θα πρότεινα άρση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων και διαχωρισμό κράτους (κομμάτων) από την Παιδεία και τη Δημόσια Διοίκηση. Όχι ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν δουλεύουν σωστά και οι περισσότεροι δυναμικά και παραγωγικά, αλλά «ο φόβος φυλάει τα έρημα». Σαράντα σχεδόν χρόνια στην εκπαίδευση και στη δημόσια διοίκηση μου δίνουν το δικαίωμα να πω ότι έτσι θα εξαλείφονταν φαινόμενα «κομματικοποίησης» που έφερε τόσα και τόσα στρεβλά στην Παιδεία μας. Επίσης, ο «φόβος» με την καλή έννοια εξαλείφει φαινόμενα «λούφας και παραλλαγής», αφού ο κάθε κρίκος της αλυσίδας είναι απαραίτητος στη μηχανή. Ωράρια θα τηρούνται (κάντε μία έφοδο πρωί στα Πανεπιστήμια, κλειστές οι πόρτες σαν... φυλακή! Πού είναι οι εργαζόμενοι και ιδιαιτέρως οι καθηγητές, που θέλουν να τους συμβουλευτούν οι φοιτητές τους; Ή αυτό είναι το πάρεργο για τους πολλούς;). Πώς φεύγουν κάποιοι,

με άδεια από τη σημαία; Πώς λείπουν χρόνια και δεν απολύονται; Τί ασυδοσία είναι αυτή! Μήπως τα Πανεπιστήμια είναι σαν την ΕΡΤ και πρέπει να «κλείσουν» κι αυτά και να ανοίξουν αμέσως με άλλο πλαίσιο λειτουργίας;

Αφού λοιπόν δεν είμαστε εμείς ικανοί να φτιάξουμε τους κανόνες, τους νόμους και τον Κανονισμό Λειτουργίας, ας τα φτιάξει το Υπουργείο και ας τα «επιβάλλει βιαίως» και μη μου πει κανείς (με ονοματεπώνυμο στο Τμήμα Φυσικής) ότι αυτά είναι «φασιστικά», γιατί με «ολοκληρωτικές» μεθόδους «διέλυε» με τη βοήθεια των αριστερών σχημάτων τη Συνέλευση των καθηγητών που τον έκρινε μέχρι να πετύχει τις κατάλληλες πλειοψηφίες. Έκτοτε καταψηφίζει ανηλεώς τους μη αρεστούς και τους μη ανήκοντες στον ίδιο κομματικό χώρο, ενώ τους κατακεραυνώνει κιόλας, μιλώντας συνεχώς για αξιοκρατία και υπευθυνότητα. Αχ πατρίδα τιμημένη!

Ευτυχώς (!) αυτό το διάστημα γίνονται συνεχείς έλεγχοι από ελεγκτές της Δημόσιας Διοίκησης και λίγο λίγο, αργά αλλά σταθερά τα πράγματα μπαίνουν στη θέση τους και τα ωράρια αυξήθηκαν με σχετικό νομοθέτημα. Για μένα όχι ακόμα αρκετά. Νομίζω ότι πρέπει να αυξηθεί κι άλλο το ωράριο και μάλιστα επιπλέον οι καθηγητές να δίνουν επιμορφωτικές διαλέξεις στα Πανεπιστήμια. Επίσης, κάθε καθηγητής που εκλέγεται σε οποιαδήποτε βαθμίδα θα πρέπει «υποχρεωτικά» να προσφέρει στην Πολιτεία δωρεάν το δικό του βιβλίο, που θα διδάξει τους φοιτητές. Τα υποστηρίζουμε όλα αυτά χρόνια τώρα με τον Μάνο Δανέζη και μάλιστα τα έχουμε γράψει στο βιβλίο μας: Το μέλλον του Παρελθόντος μας. Δεν τα ασπάζονται όμως ούτε τα ακολουθούν! Κανένα δεν «βολεύει» (και την εννοώ τη λέξη) η σωστή δουλειά. Θέλουν να «λείπει ο γάτος (ο Νόμος Πλαίσιο) για να χορεύουν τα ποντίκια».

Φυσικά, δεν είμαι υπουργός για να τα «κάνω» όλα αυτά, αλλά ο κ. Υπουργός Παιδείας καθηγητής Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος, γνωρίζει ότι οι υπηρεσίες και η βοήθεια μου προς το έργο του, είναι αμέριστη. Ας διώξουμε την «κόπρο του Αυγεία» από παντού! ή τώρα ή ποτέ! Άλλωστε πιστεύω ακράδαντα ότι από την Παιδεία θα έρθει η αλλαγή!

Επιπλέον, όλοι μα όλοι οι δάσκαλοι και οι καθηγητές Μέσης και Ανώτερης Εκπαίδευσης που βρίσκονται στο Υπουργείο Παιδείας να επιστρέψουν στα σχολεία τους! Δεν είναι κατάλληλοι για διοίκηση. Τη διοίκηση του Υπουργείου Παιδείας να την αναλάβουν οι διοικητικοί του υπάλληλοι, που έχουν σπουδάσει και ξέρουν τα της επιστήμης τους. Επίσης, όλοι οι καθηγητές Πανεπιστημίου κι αυτοί στις θέσεις τους στα Πανεπιστήμια. Θεωρώ ότι τη διοίκηση των μεγάλων Σχολικών Μονάδων και κυρίως των Ινστιτούτων πρέπει να την κάνουν οι Managers, αυτοί που έχουν σπουδάσει Management και Δημόσια Διοίκηση όχι οι καθηγητές που έργο τους

είναι η διδασκαλία και η έρευνα. Ο ρόλος τους ας είναι συμβουλευτικός. Είναι δυνατόν θεωρητικός φυσικός να ασχολείται με τη διοίκηση μεγάλων μονάδων και Ινστιτούτων, όπως για παράδειγμα το Αστεροσκοπείο Αθηνών; Δεν υπάρχουν απόφοιτοι της Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, που ξέρουν τη δουλειά, να τοποθετηθούν σε τέτοιες θέσεις; Αυτός είναι ο λόγος, που, κατά τη γνώμη μου, σε διεθνή αξιολόγηση το ιστορικό Αστρονομικό Ινστιτούτο «πάτωσε»... και ενώθηκε με το Ιονοσφαιρικό, δημιουργώντας το «Ινστιτούτο Αστρονομίας, Αστροφυσικής, Διαστημικών Εφαρμογών και Τηλεπισκόπησης (ΙΑΑΔΕΤ)» για να «επιζήσει». Ας είναι καλά ο καθηγητής Λεωνίδα Ρεσβάνης και το πρόγραμμα-τηλεσκόπιο NESTOR, που αρίστευσε και έσωσε έτσι την «τιμή» του Αστεροσκοπείου.

Δεν παραγνωρίζω βέβαια το γεγονός ότι ο ιδιοφυής καθηγητής Χρήστος Γούδης, στο Αστρονομικό Ινστιτούτο, έδωσε άλλη αίγλη στην Αστρονομία, ενώ ο χαρισματικός καθηγητής-ακαδημαϊκός Χρήστος Ζερεφός πρόσφερε ανεπανάληπτες υπηρεσίες στο Αστεροσκοπείο Αθηνών με τη σπουδαία δουλειά του στο Παλιό Αστεροσκοπείο του Θησείου (Αναπαλαίωση Μεγάρου Σίνα και δημιουργία του Μουσείου του Αστεροσκοπείου). Αλλά... δύο κούκοι δεν φέρνουν την άνοιξη και είναι σαφώς οι εξαιρέσεις, που επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

Παρατήρηση:

Πριν μερικούς μήνες το AstroVox ζήτησε από τον καθηγητή Στράτο Θεοδοσίου να του παραχωρήσει μια συνέντευξη. Με προθυμία ο κ. Θεοδοσίου απάντησε στις ερωτήσεις αναφερόμενος στην προσωπική του πορεία, το επιστημονικό και συγγραφικό του έργο, σε σημαντικά ζητήματα αστρονομίας, αστροφυσικής, κοσμολογίας και -θίγοντας όλα τα κακώς κείμενα- καταγράφει τις προσωπικές απόψεις του για θέματα που χρονίζουν και αναζητούν τη λύση τους τόσο στα Πανεπιστήμια και τα Ινστιτούτα όσο και γενικότερα στην Παιδεία.

Η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ αναδημοσιεύει τμηματικά τη συνέντευξη αυτή κατόπιν αδείας του κ. Θεοδοσίου, αλλά και του AstroVox. Ολόκληρη τη συνέντευξη μπορείτε να τη βρείτε εδώ: <http://www.astrovox.gr/forum/viewtopic.php?t=19127>

<http://bit.ly/HbUPrp>